

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAG FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaa Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“'s Kontor.

Naar Læsere henvender sig til Folk, som avterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avterede, bedes de altid omtale, at de saa Avterisementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Afslaaet Kald. Det har været meddelt her i Bladet, at Past. N. C. Carlsen, Milltown, Wis., har været kaldt baade til Fremont, Nebr., og Westbrook, Maine. Vi er nu i Stand til at kunne meddele videre, at han har afslaaet begge disse Kald, saa han bliver, hvor han er.

St. Olaf College, Northfield, Minn. har nylig modtaget en rundhaandet Gave, \$100,000, af Mr. Harald Thorson, St. Paul, Minn. Denne Sum skal bruges til Opførelse af en ny „Science Hall“ og Arbejdet paa denne agtes begyndt den 1. Juli. Den nævnte Gave vil man forøge med nok et Hundred Tusinde Dollars, som skal rejses blandt Institutionens Venner, uagtet Thorsons Gave er ubetinget. Hans Gave er den største, som St. Olaf endnu har modtaget.

Indre-Missionær P. Clausen skriver til os under, 3.ds. fra Minneapolis, Minn.: „Jeg ligger her paa Hospitalet og har været her omkring ved 2½ Uger, er bleven opereret, 9 Dage siden i Dag, og alt gaar meget godt fremad, har begyndt at sidde oppe lidt; ja baade Gud og Mennesker er gode imod mig.“ Han mener, hans Venner i Samfundet vil være glade ved at høre, hvordan det gaar ham, og han beder os hilse dem. Past. Lund har besøgt ham adskillige Gange. Tak for Hilsenen! De bedste Ønsker om snarlig fuld Helbredelse!

Hjælpen til Sønderjyderne. Under 31. Marts beretter Hovedkassereren Gross, Vald Johansen i København om en samlet Indkomst til den Sag i Danmark af: Kr. 3,023,285.21.

Lidt om Trangen. Fru Poulo Fink skriver fra Haderslev: I hele Nordslesvig er det næsten umuligt at opdrive Linnedvæver, og den Smule, der kan faas, er næsten ikke til at betale. En Lærredskjorte koster 80—100 Mark, og Barnesvøb kan ikke fremskaffes. Rundt om i de sønderjydske Hjem mangler Moderne det nødvendige Linned til deres Smaabørn. Blandt Engländerne og ganske særlig blandt Danske i England har Trangen til at hjælpe de nødlidende Sønderjyder længe været levende. Den har nu givet sig Udslag i Dannelsen af en særlig Komite, der allerede har indsamlet betydelige Beløb o.s.v.

Vore lutherske Lærestalter. Følgende, som Past. J. A. O. Stub skriver i „Luth.“ er vel værd at overveje: „Vi har Navnene paa 133 lutherske Mænd i Officerskole (Plattsburg Lejr). Disse 133 Officersaspiranter repræ-

senterer 49 højere Lærestalter; men bare 29, ni og tyve, af de 133 Luthere kommer fra lutherske Lærestalter. Som Lejrpræst J. H. Harms sagde: Det var en rystende Opdagelse. 104 af 133 har foretrukket ikke-lutherske eller Statsinstitutioner. Det var naturligvis glædeligt, at de fleste af disse lutherske Gutter besøger deres egen Kirkes Gudstjenester.

Gladstone om Søndagens Velsignelse. I den nærværende Tid, da der gøres periodiske Forsøg paa at modificere Søndagslovene i flere Stater, skriver „The Luth.“ vil en Udtalelse for omkring 75 Aar siden af en Mand, der var bemærket for sin store Styrke og mentale og fysiske Udholdenhed, være af Interesse. Idet Gladstone i 1845 skrev til „Ærke-diakon Manning om sin officielle Stilling byrdefulde Pligter og mange „Engstelser, tilføjede han: „Jeg burde have tilføjet en anden Ubeglethed ved den officielle Situation i Forbindelse med Parlamentet. Det er ens Livs sørgelige Uregelmæssighed. De eneste fastsatte Stunder er Bønnestunden og Prokostat om Morgenen og Søndagen ved Ugens Begyndelse. Jeg er overbevist om, at det er Søndagen, der holdt mig i Live og næsten underlig rask under svært Arbejde.“

Tysk Religionsfrihed. Følgerne af den nuværende tyske Regerings officielle Udtalelse om religiøs Frihed og Regeringens Holdning i Forhold til Kirken i Tyskland:

„Der er ingen af den nye Tingenes Orden, som spekulerer paa Indskrænkning af religiøs Frihed eller Samvittigheds-Frihed. Forældre skal have Ret til at lade deres Børn undervise af Lærere af deres egen Religionsbekendelse, om de kan faa saadanne. Kristendommen skal nyde fuldstændig Frihed og Lighed, hvad dens Denominaton end er. Den uundgaelige Adskillelse af Kirke og Stat vil ingen Forandring gøre i det bestaaende Budget. Naar Adskillelsen kommer, vil den blive gennemført gradvis, saa den ingen Vanskelighed vil udsætte dem for, som bliver nødt til at finde Udvej til at underholde Fremtidens uafhængige Kirke. Særlig mindre Sogne vil blive behandlet hensynsfuldt.“

Betydningsfulde Kendsgerninger. „The Watchman-Examiner“ siger følgende om fire store Kendsgerninger, som er vel værd at tage i Betragtning:

1. De Religioner, der modsætter sig Kristendommen, eller som har staaet den i Vejen, er i Oplosning. De har ikke tilfredsstillt det menneskelige Hjertes Trang. To Trediedele af Verdens Befolkning omfattes af dette Faktum. De gamle Religioner har haft deres Lejlighed, og de har fejlet over for Verdens største Trang.

2. Aldrig før har der været saadan Lejlighed til at naa hele Verden med Kristi Evangelium som Kirken staaer overfor nu. Alle modsatte overfladiske Betragtninger til Trods sukker Menneskeslægten i Dag efter Guds Søns livgivende Evangelium. Intet andet forslaar.

3. Medmindre Kirken møder vor Tids hjertesuge og haabløse Menneskeheds Trang, vil den vende sig til Tvivl og Vantro. Dersom den ikke-kristne Verden uddriver de falske Religioners onde Aander og lader Huset staa tomt, fejlet og prydet, saa maa vi vente, at den onde Aand vender tilbage med syv onde Aander, som er værre end han selv.

4. Verden ser hen til det kristne Amerika om Hjælp. Kristne Ideal er trangt dybere ind i Verdens Bevidsthed, end man har anet. Er det Tid for Kirken at nøje? at finde Fejl? eller rassonere hvorfor? Er det ikke Tid til forenet Aktion af hele vort Folk?

Den, der har Skoen paa

Gamle Ordsprog siger ofte en betydelig Sandhed paa en ramrende Maade. Saaledes det bekendte „Den, der har Skoen paa, ved, hvor den trykker.“

Det nytter ikke at modsige, hvad her paastaas. Ingen kan sige, hvor Skoen trykker, som Manden, der har den paa, kan det.

Men det er vel ikke særlig Skoen eller Skoens Tryk, man ved dette Ordsprog tænker paa. Tanken skal ved det ledes hen paa andre Forhold i Livet, — hen paa, hvem det er, der har Ret til at udtale sig i en vis Sag.

Det, vi her tænker paa, er Sprogsvanskeligheden i vore Menigheder.

Flere Gange har vi haft Anledning til at udtale, at her har den ene ikke Ret til at foreskrive Regler for den anden. Overgangen fra Bruget af Modersmaalet til Bruget af Landets Sprog i vort kirkelige Arbejde maa bestemmes lokalt, eller det maa enhver Menighed bestemme efter de Forhold, hvorunder den lever. Det vilde være en ligefrem Uret, om Samfundet gennem sit Aarsmøde vilde fatte almindelig gældende Regler i den Sag.

Det er den eller dem, der har Skoen paa, der ved, hvor det trykker, og kun de har Ret til at udtale sig derom og tage Forholdsregler til Lindring af Trykket.

I god Samklang hermed fattede Samfundets sidste Aarsmøde følgende Beslutning: „Aarsmødet henstiller til Menighederne rundt om i vort Samfund at holde Religionskole ligesom tidligere. Hvor det maa anses for uheldigt at undervise i det danske Sprog, der bruges det engelske.“

Men der er noget, som kun det hele Samfund kan fatte Bestemmelse om, og det er, hvad der i sproglig Henseende maa foretages af dem, der herefter ordineres til Præster.

Det er ikke, at her skal de bruge Modersmaalet og der Landets Sprog, eller at de skal bruge det ene Sprog saa og saa meget og det andet saa meget. Nej, det bestemmer den enkelte Menighed efter som den finder det bedst under de Forhold, den lever under.

Det, Samfundet bestemmer, gaar i Retning af følgende Beslutning af sidste Aarsmøde: „Herefter kan ingen teologisk Student opnaa Eksamensbevis ved vor Skole uden at være i Stand til at prædike i det engelske Sprog.“

Den enkelte Menighed bestemmer, naar og i hvilken Udstrækning Modersmaalet eller Landets Sprog skal benyttes, men Samfundet bestemmer, at de, den ordinerer, skal være i Stand til at møde det sproglige Krav de enkelte Steder.

Men naar Samfundet saa stiller saadant Krav, saa er der andre, der har Ret til at stille Krav til Samfundet, og her kommer vi til det, vi fortrinsvis tænkte paa ved „Den, der har Skoen paa.“

Nogle af vore yngre Præster har gennem Dsk. udtalt sig om vor Skoles Evne til at dygtiggøre de unge Mennesker, der forbereder sig til Præstegeringen, til at prædike i det engelske Sprog, og vi mener, de har Ret til det; thi det er dem, der har Skoen paa og føler, hvor den trykker.

Lad os som Forsøg paa at gardere os imod Misforstaaelse sige, at vi slet ikke har forstaaet de fremsatte Krav som rettet til Lærerne ved Skolen, men til Samfundet.

Vor Skole er, som Samfundet har opbygget den og udrustet den med Lærkræfter etc. Og med Hensyn til Lærerne vil vi tilstemme og hævde følgende Udtalelse af sidste Aarsmøde:

„Aarsmødet udtaler sin Tak til Skolens Lærere for det gode og trofaste Arbejde og det me-

get ekstra Arbejde, der af dem er udøvet paa vor Skole i Aarets Løb.“

Og vi vil lægge til, at saa langt vor Skoles Plan naar, og med de Lærere, der arbejder paa denne Plans Udførelse, kan den vistnok maale sig med andre Kirkeskoler i Landet.

Altsaa — vi mener, at der slet ingen Aarsag eller Anledning er til at stille yderligere Krav til Lærerne, og vi forstaaer da heller ikke, at nogen har gjort det.

Men det er berettiget at stille Krav til Samfundet eller i det mindste at spørge: Er vort College og vor teologiske Afdeling saaledes udrustet, at vor Skole kan tilfredsstille de Krav, som unge Mennesker, der vil uddannes til en under vore Forhold dygtig præstelig Virksomhed, er berettigede til at stille til den?

Vi kan ikke forbyde dem at sammenligne vor Skole med andre Lærestalter, særlig da med saadanne, som giver Præstelever deres forberedende og teologiske Uddannelse, og det nytter ikke at forbyde dem at se ud over Gærdet og sige, at de skal være gode Børn og nøjes med, hvad Samfundet selv er i Stand til at byde dem.

Vor forberedende Afdeling mangler to Aar i at give fuld College-Kursus. Dette har dog maaske større Betydning for andre end dem, der forbereder sig til at optage det teologiske Kursus. Ogsaa saadanne begavede unge Mennesker, som vil forberede sig til andre Stillinger i Livet, burde vi jo se at drage til vor egen Skole.

Ogsaa her gælder det, at de gaar ikke efter, hvor de bliver vist hen. Det er Skolen, der skal drage dem. Den skal udrustes saaledes, at de unge Mennesker, der vil høste Frugt af deres Skoletid og have Værdi for deres Penge, at de kan se, at de ikke mister noget i saa Henseende ved at ferkvæntere vor egen Skole, medens de kan vinde derved i anden Henseende.

Og saa den teologiske Afdeling? Det er jo ikke vanskeligt at sammenligne teologiske Fakulteter, det ene med to Professorer det andet med fem. De to kan ikke med den bedste Vilje gøre de fems Arbejde.

I sproglig Henseende kan en Skole, der ikke har nogen Professor, som underviser udelukkende i det engelske Sprog, maale sig med en, der har mindst et Par Professorer, der gør dette.

Her tænker vi saa atter paa den, der har Skoen paa. Unge, vaagne, nidkære Præster, som følger Tidens og Menighedernes retmæssige Krav, nøjes ikke med at blive set paa som Udlandinge, der taler Engelsk med fremmed Dialekt eller daarlig Sætningsbygning. Selv Agtelsen for deres høje Kald og betydningsfulde Gerning byder dem at tale sproget, saa de ikke behøver at skamme sig over for Amerikanere.

Og vel lærer de Sprog, særlig da Dansk og Engelsk, i Collegeafdelingen, men det er ikke der, de lærer det Sprog og de Udtryk, som de skal bruge i Prædiken. Det Sprog maa tilegnes gennem Studiet af Bibelen og andre teologiske Fag.

Det er nok muligt, Prof. Vig har Ret i, hvad han forleden skrev, at det foreløbig ikke bliver til noget med at faa engelsk talende Professor til vor Skole, og at vi derfor hellere som Samfund maa bestemme os for at støtte teologiske Studenter ved en vis Skole, hvor de kan tilegne sig større Færdighed i Bruget af engelsk Kirkesprog.

Men hvilken som helst Udvej der vises, saa maa Samfundet, naar det stiller Krav til alle vordende Præster om at kunne prædike i Landets Sprog, ogsaa finde sig i, at der gøres Modkrav — Krav om Mulighed for Tilegnelse af fuld Dygtighed til at kunne møde det Krav, Samfundet stiller.

Spørgsmaalet om en Skole, der kan byde vore unge fremadstræbende unge Mennesker saa-

danne Kaar, at de ikke behøver at fristes af andre Samfunds Skolers Tiltrækningskraft, er for Tiden et Spørgsmaal af Livsbetydning for Den forenede danske Kirke — Hovedsagen, Forholdet til Menighedens Herre naturligvis forudsat.

Præstenøden i Norge.

I et nylig udkommet Nummer af „Kristeligt Ugeblad“ skrives om Aarsagerne til den Mangel paa Præster, som nu gør sig gældende i Norge. Idet Opmærksomheden henledes paa den materialistiske Bølge, som i de sidste Aar er gaaet hen over Landet, og som maa anses for en af de fornemste Aarsager til Præstemanglen, fortsætter Bladet:

„Ungdommens Sans for ideale Livsværdier er sunket i stærk Grad. Idealsansen hos Folket og særlig hos Ungdommen synes at være meget slappet. Man føler intet højere Kald. Man ønsker ikke at sætte noget ind. Man vil indrette sig behagelig med Livet. Der har været liden Offertrang og Offerlyst. Man har intet højere Maal haft. Man har endog nationalt ikke haft noget at leve og kæmpe for i Norge. Man har manglet Lys fra oven. Der har ikke været nogen Varme og Iver. Det har staaet for endog en brav og skikkelig Ungdom som det mest attraaerlige at komme til at tjene de flest mulige Penge. Efter den kortest mulige Uddannelse at komme ind i saa indbringende Stillinger som muligt. Vi har i de sidste tyve Aar i vort Land saart savnet en ideelt vaagen, en maaltbedvidst, offerlysten kampglad Ungdom, som vilde leve for Idealer og gaa frem efter rene Linier. I en saadan Tid kan man ikke vente, at et teologisk Studium og Præstestillingen staaer højt i Kurs. Man gider ikke. Fliret og Grinet sidder i Højsædet. Det hele aandelige Milieu i vort Land har ikke været gunstigt for Kirke og Teologi. Maatte Norge nu bare ikke blive udenfor den Aandsvækkelse og Rejsning, som finder Sted ude i Europa.“

Hensigten med mit Besøg.

Redaktøren af Danskere skriver i Bladet i Dag, den 30. April: „Pastor Ligaard fra Australien er her i Byen i disse Dage og vil mødes med Kirkeraadet. Vi har ikke ellers bragt i Erfaring, hvad hans Besøg til Amerika gælder.“ Da mit Ærinde til Amerika ikke er af privat, men derimod af offentlig Natur, tillader jeg mig herved at gøre Danskernes Læsere bekendt med det.

Idet jeg henviser til tidligere Korrespondancer angaaende vor Missionsmark i Queensland, Trangen til en stadig Virksomhed og Udgifterne til Selvunderhold, vil jeg sige, at Forholdene for saavidt er uforandrede; Trangen til denne Mission tiltager vedblivende; men Udsigterne til at Arbejdet kan blive selvunderholdende er ikke saa lyse. Erkendelsen af dette har ledet os til to Gange at henvende os til Samfundet med Ansøgning om at blive optaget som en Missionsplads eller faa en bestemt Hjælp til at opholde en evangelisk luthersk Virksomhed i Brisbane og eventuelt Kingaroy og Maryborough. Vi opnaaede ikke det ønskede Resultat; men vi slog vor Tillid til Gud mere end før og tog fat ikke alene paa Bønnen, men ogsaa paa Arbejdet for at sikre en fremtidig Virksomhed. Vi begyndte for Alvor paa at fjerne Hindringerne for Arbejdets Fremgang, blandt andre ogsaa den store Hindring: vor Kirkes uheldige Beliggenhed. Vi laante Penge paa vor nuværende Kirkeejendom og købte en for Arbejdet i alle Maader passende Ejendom og besluttede at bygge Kirke med tilhørende Søndagsinstitut og Præstebolig. Vi har handlet saadan, at denne Ejendom indbringer ca. \$125 i Fortjeneste,

efterat Renter, Afdrag og Skatter er betalt. Vi tog fat paa Indsamlingen af Midler til at bygge for, og trods det, at vi i 1918 havde den sværeste Tørke, der har været i Queensland for 53 Aar, har vi indsamlet over \$2,100,00 og desuden holdt det nuværende Arbejde gaende.

Men saa kom en uventet Hindring i Arbejdet: min Hustru og min egen Helbred blev nedbrudt; vi maatte begge to underkaste os Operationer i det svundne Aar, og tilsidst sagde min Doktor, at om jeg ikke ønskede helt at opgave min Gerning, maatte jeg for nogle Maaneder afstaa helt fra Prædikegerningen.

Saa sank Hænderne og til Dels Modet. I Samraad med min trofaste og utrættelige Hustru, og senere med Folket derovre og tillige i Bøn til vor fælles Herre og Mester, Jesus Kristus, besluttede vi da, at jeg i Stedet for at ligge stille, skulde rejse til Amerika for at overvære Samfundets Aarsmøde og ved det endnu en Gang at anmode Den forenede danske Kirke om at overtage Arbejdet i Queensland som sin Mission og saaledes hjælpe os til en fremtidig Virksomhed under mindre trykkende Kaar, og for at faa et bestemt Svar fra Samfundet med tilbage til Queensland. Jeg rejste fra Brisbane den 27. Marts og kom direkte her til Blair den 19. April om Morgenen; om Aftenen fik jeg til min Glæde Lov og Lejlighed til at fremlægge mit Ærinde for Samfundets Kirkeraad.

Min Adresse indtil Aarsmødet vil være „in care of“ Mr. L. Eskildsen, Hampton, Nebr., og saa snart som muligt efter Aarsmødet gaar Rejsen tilbage til Queensland.

Eders i Kristus,
P. C. Ligaard.

Uden Gæld.

„Uden Gæld til Aarsmødet.“ saadan gaar jo „Slagordet“ i blandt os, ikke sandt? Tanken er udmærket og vistnok almindelig over hele Linien; men saa maa det ogsaa staa som et tilsvarende Slagord iblandt os — alle Præster, Menigheder og enkelte Individuer: Vi vil alle være med at møde Kravene.

Handler vi straks i den Aand, saa kommer vi uden Gæld til det kommende Aarsmøde.

Men vi maa handle straks, da Regnskabet afsluttes den sidste Maj, d. A.

Kravene førend Aarsmødet ere følgende:

- Japanmissionen\$1500
- Indremissionen 300
- Skolekassen 1600
- „Tjener Herren med Glæde!“
- I broderlig Ærbødighed
G. B. Christiansen.

Trinitatis Seminarium.

Den skriftlige Eksamen i Teologi begynder den 21de Maj, førstkomende, om Formiddagen Kl. 9. Mundtlig Eksamen den 27de og 28de Maj.

Eksamenskomiteen indvarsles til Møde den 26de Maj, Kl. 3 Eftermiddag.

Skoledirektionen afholder Møde paa Trinitatis Seminarium d. 27de Maj, Eftermiddag Kl. 3.

Ansøgninger om Optagelse paa det Teologiske Seminarium samt andre Sager, som henhører under Skoleraadet, sendes til mig før Mødet d. 27de Maj.

H. W. Bondo.

Fmd. i Skoledirektionen.

Direktionsmøde.

Direktionen for Danish Lutheran Publ. House holder Møde i Blair, den 12. Maj.

I. M. Hansen, Sekretær.

DE NY SALMEBØGER:

- Nr. 30. Sort Marokko, Guldsnit, \$2.50.
- Nr. 30 U. T., samme — Uden Tekster, \$2.25.
- Nr. 28. Læderbind, Guldsnit \$2.00.
- Nr. 23. Stærkt presset Shirting, \$1.25.

Dan. Luth. Publ. House.